«Συμπέθεροι από το Μπάκιγχαμ»

Το θέατρο, μεταξύ πολλών άλλων λειτουργικών του ιδιοτήτων, διαδραματίζει και τον ρόλο του κοινωνικού «διαστρωματωτή» σ' ό, τι αφορά την επιλεκτική μαγνητική έλξη της κάθε παραγωγής προς το μερίδιο του «δικού της» κοινού. Η συστηματική παρακολούθηση των αριθμητικώς περιορισμένων δεδομένων της κυπριακής θεατρικής πραγματικότητας προσφέρει τη δυνατότητα στον κάθε έμπειρο θεατή να κάνει τις δικές του παρατηρήσεις και διαπιστώσεις πάνω στο θέμα της ποσοτικής απήχησης μιας παραγωγής και των κοινών κοινωνικών χαρακτηριστικών του συνόλου των θεατών που αυτή προσελκύει. Έχω προσέξει ότι οι κλειστοί («χειμερινοί») θεατρικοί χώροι λειτουργούν ως ουσιαστικός παράγοντας του ανά παραγωγή καταμερισμού του θεατρικού κοινού, εκπέμποντας τη δική τους αύρα της επιλεκτικής ιδιαιτερότητας και υποβοηθώντας το κοινό να επιλέξει το «καλλιτεχνικό κατάστημα» που του ταιριάζει (π.χ., τη Λεβέντειο Πινακοθήκη ή τις Αποθήκες ή το Space), ενώ το θεατρικό καλοκαίρι με τους μεγάλους υπαίθριους χώρους είναι σαφώς πιο δημοκρατικό.

Δεν είναι πολλές οι εγχώριες παραγωγές που θα τολμούσαν να θέσουν στόχο να γεμίσουν τρεις απανωτές φορές το Σκαλί. Ως κάτοικος της περιοχής θα έχω τη δυνατότητα να παρατηρήσω αν η μαζική κινητοποίηση της Αγλαντζιάς θα κρατήσει και τις τρεις βραδιές της παρουσίασης των «Συμπέθερων από το Μπάκιγχαμ» σε σκηνοθεσία Λώρη Λοϊζίδη, προς το παρόν βασίζομαι στις εντυπώσεις από την πρώτη βραδιά.

Θα ξεκινήσω από την εξής ουσιαστική, νομίζω, ιδιαιτερότητα αυτής της θεατρικής εμπειρίας: Δεν μπορώ να περιγράψω την παράσταση ως καλλιτεχνική πρόταση μια ομάδας, δεν μπορώ να τη δω ως κλειστό αισθητικό σύστημα, δεν μπορώ να αναφερθώ στις αναλογίες των υποκριτικών δυναμικών των συντελεστών της παράστασης, δεν μπορώ να διακρίνω τις γραμμές επικοινωνίας μεταξύ των ηθοποιών, επειδή πάνω απ' όλα επικρατούσε η πάρα πολύ εντυπωσιακή σύμπραξη με το κοινό και οι πολύ ευδιάκριτες γραμμές ήταν οι ακτίνες που ένωναν το σκηνικό κέντρο με το κατάμεστο αμφιθέατρο. Αυτό ήταν το κύριο επίτευγμα της παραγωγής ή μάλλον, επίτευγμά της (ήδη αρκετών χρόνων) τηλεοπτικής πορείας των βασικών συντελεστών της, που αυτή η παραγωγή καρπώθηκε, όπως, υποθέτω και τα άλλα τους θεατρικά εγχειρήματα.

Αποδείξεις αυτής της προϋπάρχουσας σχέσης με το κοινό ήταν όχι μόνο τα θερμά χειροκροτήματα, με τα οποία οι θεατές χαιρετούσαν ατομικά άμα τη εμφανίσει τους Λώρη Λοϊζίδη, Φώτη Γεωργίδη, Μιχάλη Σοφοκλέους, Σοφία Καλλή, Πένυ Φοινίρη, Μαρίνα Βρόντη (και με καλοσύνη χάριζαν μικρότερη δόση στους νεότερους Στέλλα Φιλιππίδου, Γιώργο Ευαγόρου, Σαββίνα Γεωργίου), αλλά και η αγαπησιάρικη συγκαταβατικότητα, με την οποία ενθάρρυναν τους ηθοποιούς, όταν τους έπιαναν τα γέλια. Μάλλον οι στιγμές όταν οι ηθοποιοί και οι θεατές μαζί γελούσαν για τις προτεινόμενες από το κείμενο ατάκες, ήταν ιδιαίτερα ενωτικές...

Αλλά και η ίδια η διασκευή του έργου των Θανάση Παπαθανασίου και Μιχάλη Ρέππα «Συμπέθεροι από τα Τίρανα» από τον Λώρη Λοϊζίδη ήταν τοποθετημένη στη στέρεα γέφυρα της αποτελεσματικής επικοινωνίας με το κοινό. Να επισημάνουμε, ότι οι συγγραφείς του πρωτότυπου κειμένου έχουν πολλές φορές προσφύγει στη μέθοδο της διασκευής των ξένων έργων στην ελληνική πραγματικότητα, εξάλλου τα κοινά αντικείμενα σάτιρας, όπως ο αρχοντοχωριατισμός των νεόπλουτων, ο ρατσισμός, η διαφθορά, οι μίζες, κ.λπ. διευκόλυναν το έργο του Λοϊζίδη.

Πιστεύω, πως το κλειδί της επιτυχίας μιας κωμωδίας που περιέχει στοιχεία εγχώριας κοινωνικής σάτιρας, είναι τα οικεία αστεία, που, σαν το παλιό κρασί και τα παλιά ανέκδοτα, όχι απλώς δεν χάνουν, αλλά και αυξάνουν την αποτελεσματικότητά τους από τις πολλαπλές επαναλήψεις και το «εδώ γελάμε» γίνεται κάτι σαν ομαδική σύμβαση. Όμως θέλω να υπογραμμίσω ότι παρά τον δανεισμό της υπόθεσης και την αναγνωρισιμότητα των σατιριζόμενων θεμάτων, ο Λοϊζίδης όντως κατεβάζει τα πράγματα στο δικό μας έδαφος, με ζουμερά κυπριακά και με τα «δικά μας» πρόσωπα, από τον Μιλτή μέχρι τον Αναστασιάδη.

Είναι και θαρραλέος και ναι, πρωτότυπος, επειδή χρησιμοποιεί την αγάπη και την οικειότητα του κοινού για να το φέρει αντιμέτωπο με τη δική του (του κοινού, όχι του Λοϊζίδη) ανηθικότητα, τον δικό του ελληνοκυπριακό ρατσισμό προς τους Τουρκοκύπριους, τη δική του παλαιοκομματική, κούφια από κάθε ιδεολογία, νοοτροπία, με τον δικό του ιστορικά αγράμματο ψευδοπατριωτισμό, παρότι σ' ένα μεγάλο για τα κυπριακά δεδομένα δείγμα του κοινού, που θα συναντήσει κατά την καλοκαιρινή περιοδεία της παραγωγής, θα συναντήσει κυριολεκτικά τους ήρωες του έργου του. Πολλούς.

Τελικά, ξέρετε τι συνέβη; Δημιουργήθηκε μια κατηγορία ιδιαίτερα λαοφιλών κωμικών ηθοποιών. Λοϊζίδης, Γεωργίδης, Σοφοκλέους, Βρόντη, ελπίζω να αντιλαμβάνονται το βάρος και τις υποχρεώσεις που συνοδεύουν τη θέση που έχουν κερδίσει.